

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av ett stödprogram för rymdövervakning och spårning"

COM(2013) 107 final – 2013/0064 (COD)

(2013/C 327/08)

Föredragande: **Edgardo Maria IOZIA**

Europaparlamentet och rådet beslutade den 14 mars respektive den 20 mars 2013 att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av ett stödprogram för rymdövervakning och spårning"

COM(2013) 107 final – 2013/0064 (COD).

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 27 juni 2013.

Vid sin 491:a plenarsession den 10–11 juli 2013 (sammanträdet den 10 juli) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 165 röster för, 1 röst emot och 7 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK håller med om att det är viktigt för Europa att ha ett självständigt rymdövervakningssystem för att skydda sin egen rymdinfrastruktur och sina uppsändningar, och välkomnar kommissionens initiativ som för första gången behandlar frågan och föreslår alternativ för att inleda en samarbets- och integrationsprocess inom detta område i EU.

1.2 EESK stöder kommissionens idé om att medlemsstaterna ska lägga fram konkreta förslag för godkännande av kommissionen, eftersom Europa har ett uppenbart intresse av information av sådan kvalitet och kvantitet som planeras och av att dela kunskap om metoder och resurser för dataanalys.

1.3 Kommittén är medveten om svårigheten att finna gemensamma lösningar mellan medlemsstaterna och anser att kommissionens förslag är ett första och viktigt steg mot mer ambitiösa mål för samarbete. Förekomsten av starka militära intressen i detta program gör det mycket svårt att skapa en gemensam infrastruktur, och kommittén hoppas att detta initiativ leder till att en sådan skapas så fort som möjligt. Det är dock bra att sätta igång med grunden för detta samarbete mellan det civila och det militära, som bör delas med ESA, Europeiska försvarsbyrån och direktoratet för krishantering och planering.

1.4 Enligt EESK bör man prioritera att använda finansieringen för SST:s verksamhet under de sju år som tjänsten etableras för att bygga upp en första början till en oberoende europeisk kapacitet dit en del av den kapacitet som för närvarande finns i medlemsstaternas försvarsdepartement överförs.

Detta bör uppnås med hjälp av optiska teleskop som redan används i Europa (Kanarieöarna) och genom att bygga minst en europeisk radar i samma klass som de som används för försvarsfunktionerna. Detta skulle ge intrycket av en långsiktig investering där nya kunskaper och färdigheter överförs till den civila sektorn för att förbättra de europeiska medborgarnas livskvalitet.

1.5 För de sju år som planerats för genomförandet av detta program anser EESK att det är nödvändigt att fastställa särskilda bestämmelser för att förtydliga den tjänstenivå som de nationella parterna förväntar sig med hänsyn till den mängd och typ av data som ska lämnas och deras frekvens, kvalitet och tillgänglighet. På så sätt finns de nödvändiga instrumenten tillgängliga för att utvärdera tjänsten på liknande sätt som för forskningsprogrammen inom det sjunde ramprogrammet, där dessa parametrar är tydliga och överenskomna.

1.6 EESK rekommenderar att åtkomstkriterierna till programmet hålls öppna och förklaras tydligare i artikel 7.1 a. Det är viktigt att inte bara de länder som redan besitter en oberoende kapacitet (t.ex. Frankrike, Tyskland, Storbritannien) är berättigade att delta i programmet, utan att alla får delta som har möjlighet att ställa kompetens till förfogande för hanteringen av data. Den föreslagna texten bör ses över.

1.7 Kommittén noterar att övervakningsverksamheten (kallad *Space Situational Awareness, SSA*) förutom *Space Surveillance and Tracking* också omfattar *Space Weather* (rymdväder, om solens magnetiska aktivitet) och övervakning av jordnära objekt.

1.8 Det är ett välkänt faktum att de faror för rymdinfrastrukturen som beror på solaktivitet är minst lika stora, om inte mycket större, när man beaktar effekterna av särskilt intensiva händelser. EESK anser att de två aspekterna, som ursprungligen avsågs i definitionen av SSA, bör övervakas parallellt. Kommittén uppmanar därför kommissionen att utarbeta en övergripande och integrerad ram för de olika aspekterna av försvaret av rymdinfrastruktur, särskilt med ESA, som redan deltar aktivt i ett program för skydd mot solstrålning. I slutsatserna från konferensen om rymd- och säkerhetsfrågor, som hölls i Madrid den 10–11 mars 2011 (och som man hänvisar till i konsekvensanalysen), fastställs tydligt vägen för ett fördjupat samarbete på detta område mellan alla intressenter, särskilt EU, ESA och medlemsstaterna.

1.9 EESK stöder kommissionens förslag om att stärka samarbetet med USA och med andra stater som är intresserade av ett gemensamt projekt för skydda rymdinfrastrukturen i syfte att undvika farliga och ibland katastrofala kollisioner, bland annat med små objekt som kan slå ut en satellit som är dyr och oundgänglig för mänsklig verksamhet.

2. Kommissionens dokument

2.1 Kommissionen föreslår i meddelandet att man inrättar ett nytt europeiskt program för rymdövervakning och spårning av objekt i omloppsbana runt jorden, som kallas *Space Surveillance and Tracking*, SST.

2.2 Programmet inrättas som ett svar på behovet av att skydda den europeiska rymdinfrastrukturen, särskilt den som involverar programmen Galileo och Copernicus/GMES, men också europeiska uppsändningar, mot risker som rör kollisioner med rymdskrot.

2.3 I meddelandet fastställs också programmets rättsliga ram och dess finansiering för perioden 2014–2020.

2.4 Meddelandet åtföljs av en rapport⁽¹⁾ som särskilt handlar om fem finansierings- och förvaltningsmöjligheter för programmet och fastställer deras specifikationer, kostnader och fördelar.

2.5 Själva lagtexten föregås av en motiveringsdel som förklarar bakgrunden till förslaget.

2.6 Det preliminära totala bidraget från unionen till genomförandet av SST uppgår till 70 miljoner euro under perioden 2014–2020.

2.7 Denna kostnad skulle täcka driften av sensorer som redan ägs av de deltagande medlemsstaterna (vanligtvis deras militära strukturer) och ett varningssystem som bygger på data från de deltagande medlemsstaterna och som tillhandahålls av Europeiska unionens satellitcentrum (EUSC).

2.8 Deltagandet i programmet är frivilligt och kräver att de deltagande staterna har sensorer (teleskop, radar) som redan är i bruk samt nödvändiga tekniska resurser och personalresurser eller den kompetens som krävs för databehandling.

2.9 Enligt sammanfattningen av den konsekvensanalys som åtföljer förslaget uppgår kostnaderna i samband med kollisioner mellan skrot och europeiska satelliter i drift till minst 140 miljoner euro per år i Europa, en siffra som beräknas öka till upp till 210 miljoner euro som ett resultat av den förväntade ökningen på 50 % av tjänster relaterade till satellitsektorn under de kommande åren. Dessa siffror är en mycket försiktig beräkning och omfattar inte förlusten "på marken", dvs. den ekonomiska förlusten på grund av avbrott i tjänster som förlitar sig på satellitdata.

2.10 Det är viktigt att notera att nästan alla förluster orsakas av att satelliternas operativa livslängd förkortas på grund av manövrar som genomförs för att undvika kollisioner, inte av den fysiska förlusten av satelliter.

2.11 Även om flera medlemsstater redan har en egen övervakningstjänst anser kommissionen att EU:s medverkan är nödvändig för att samla den investering som krävs för att finansiera projektet, inrätta styrmekanismer, fastställa en datastrategi och se till att den befintliga och framtida kapaciteten används på ett samordnat sätt.

2.12 För närvarande utgör det amerikanska *Space Surveillance Network* (SSN), som förvaltas av det amerikanska försvarsdepartementet, standarden för alla varningstjänster. Samarbetet mellan EU och USA, där data från USA görs tillgängliga utan kostnad, anses otillräckligt, eftersom dessa data inte är tillräckligt tillförlitliga och EU inte kan ha kontroll över förvaltningen av dem.

2.13 Att införa denna tjänst skulle därför vara helt i linje med strategin att göra Europa oberoende inom områden som anses kritiska, särskilt tillträde till rymden.

2.14 För närvarande uppskattar man att 65 % av sensorerna för satelliter i låg bana runt jorden (LEO) i Europa helt eller delvis förvaltas av institutioner med anknytning till försvaret⁽²⁾.

2.15 Europeiska rymdorganisationen (ESA) anses inte vara den lämpligaste byrån för att genomföra ett sådant program eftersom den inte har de resurser som behövs för att hantera konfidentiella data av det slag som härrör från sensorer som förvaltas av militären.

⁽¹⁾ Kommissionens arbetsdokument *Impact Assessment* (Konsekvensanalys, inofficiell översättning), SWD(2013) 55 final.

⁽²⁾ *Study on Capability Gaps concerning Space Situational Awareness*, ONERA, 2007.

2.16 Det EU-organ som bör ansvara för driften av den tjänst som planerats för samordningen är Europeiska unionens satellitcentrum (EUSC), en EU-byrå som inrättades genom rådets gemensamma åtgärd av den 20 juli 2001 och som tillhandahåller geospatiala bildtjänster och produkter med olika nivåer av säkerhetsskyddsklassificering till civila och militära användare. EUSC skulle kunna underlätta tillhandahållandet av SST-tjänsterna och delta (i samarbete med de deltagande medlemsstaterna) i upprättandet och driften av SST-systemet, vilket är ett av målen i SST-stödprogrammet. I dagsläget föreskrivs dock inga åtgärder inom SST-området för EUSC.

2.17 Förvaltningen av programmet förväntas kräva en personal på 50 personer (inklusive personal som ställs till förfogande av deltagande medlemsstater, EUSC och kommissionen).

3. Allmänna kommentarer

3.1 EESK anser att förslaget inte föreskriver skapandet av tillräckliga instrument och färdigheter på EU-nivå för insamling och analys av data. Därför kommer Europa i slutet av den fem år långa finansieringsperioden för detta program att befinna sig i samma situation som fem år tidigare, och förmodligen behöva förnya detta avtal för att säkerställa kontinuitet i tillhandahållandet av data från försvaret i de deltagande medlemsstaterna.

3.2 Det fastställs inga krav på tillgänglighet, kvalitet och aktualitet för de data som de nationella organen ska tillhandahålla för den föreslagna finansieringen på 70 miljoner euro. Därför är det svårt att fastställa kriterier för utvärderingen av den tjänst som tillhandahålls. Detta blir möjligt först när kommissionen har antagit de genomförandeakter som bör utarbetas.

3.3 Medlemsstaterna anser att ESA inte ger tillräckliga garantier för behandlingen av känsliga data och att EUSC bör ansvara för den. De länder som har en egen övervaknings- och spårningstjänst (t.ex. Storbritannien, Frankrike, Tyskland) sköter dock uppgiften genom ett samarbete mellan rymd- och försvarsorganisationer, vilket antyder att denna typ av samarbete mellan sådana organisationer faktiskt är effektivt. Därför är det oklart varför ESA utesluts från en tjänst av detta slag, inte minst med tanke på att ESA redan deltar i en global tjänst för varning och katastrofhantering, *International Charter on Space and Major Disasters*.

3.4 SST-programmet är en av de tre delarna i det förberedande programmet för *Space Situational Awareness* (SSA), som preoperativt drivs av ESA sedan 2009. De andra två är *Space Weather* (rymdväder) och *Near-Earth Objects* (jordnära objekt).

3.5 ESA:s förberedande SSA-program har finansierats med en budget på 55 miljoner euro. Förhållandet mellan dessa två program är oklart. Framför allt är det oklart hur denna SST-tjänst kommer att fungera jämsides med ett liknande system som genererar och hanterar varningar om risker som härrör från solaktivitet.

3.6 Det är nyttigt att jämföra graden av de skador som orsakas av kollisioner med skrot med de skador som beror på geomagnetisk aktivitet och solaktivitet. Enligt en studie från amerikanska NOAA (National Oceanic and Atmospheric Administration) ⁽³⁾ är de ekonomiska förluster som beror på solstormars inverkan på satellitinfrastrukturen mycket stora. År 2003 förstördes ADEOS-2, en japansk satellit värd 640 miljoner dollar, av intensiv solaktivitet. År 1997 orsakade en magnetisk storm förlusten av telekommunikationssatelliten Telstar, värd 270 miljoner dollar, och 1989 orsakade en annan magnetisk storm ett nio timmars strömbrott i Kanada, med skador som uppskattades till 6 miljarder dollar.

3.7 Det antas att en enorm solstorm (*solar superstorm*), som den som inträffade år 1859, i dag skulle orsaka skador på 30 miljarder dollar bara på geostationära satelliter, medan skadorna på elnätet skulle höja denna siffra till 1–2 biljoner dollar, och det skulle krävas 4 till 10 år för att helt återställa driften ⁽⁴⁾.

3.8 Risknivån på grund av solaktivitet är minst lika hög som på grund av skrot. De borde därför behandlas gemensamt, såsom föreslogs vid konferensen i Madrid i mars 2011. I meddelandet klargörs emellertid inte vem som ska stå för en sådan operativ tjänst för varningar om solaktivitet.

3.9 EESK anser att förslaget bör beakta skyddet av europeisk rymdinfrastruktur, som också omfattar en kompletterande verksamhet för övervakning av rymdväder (*Space Weather*), tidsplanen för genomförandet och integrationsgraden för de två systemen.

4. Särskilda kommentarer

4.1 Enligt artikel 5.2 ska inga nya tillgångar skapas, utan medlemsländerna ska bara återanvända sina befintliga tillgångar. I kapitel 2 i motiveringen sägs dock uttryckligen att de nuvarande tillgångarna är otillräckliga. Det är alltså inte helt klart vilken typ av system man i detalj vill genomföra, inte heller när det gäller de fem typer som anges i den bifogade konsekvensanalysen.

4.2 Systemets tekniska specifikationer definieras inte uttryckligen. Dess syfte förklaras men man hänvisar till en framtida diskussion mellan medlemsstaterna för att avgöra vad det ska omfatta.

⁽³⁾ *Value of a Weather-Ready Nation*, 2011, NOAA.

⁽⁴⁾ Se: National Research Council (2008), *Severe Space Weather Events. Understanding Societal and Economic Impacts: A Workshop Report*. Washington, DC, The National Academies Press.

4.3 Förhållandet mellan militär och civil användning. Systemet är byggt som ett civilt system. Den största delen av informationen kommer dock från militära källor. Det finns inga uttryckliga krav eller protokoll som tvingar militären att lämna denna information till den civila parten. Även här hänvisar man i dokumentet till ett framtida beslut i frågan.

4.4 Förhållandet mellan medlemsstaterna och EU. I förslaget konstateras att alla sensorer är, och måste förbli, i de enskilda medlemsstaternas ägo. Det verkar inte finnas uttryckliga krav som garanterar en miniminivå på data- och informationsflödet.

4.5 Definition av tjänsten. Förslaget ger ingen uttrycklig definition. Det är alltså inte möjligt att bedöma om den är tillräcklig för de projekt som fastställts för programmet.

4.6 I sin resolution av den 26 september 2008, "Att gå vidare med den europeiska rymdpolitiken", hänvisade rådet till

behovet av att "utveckla en kapacitet för att uppfylla de europeiska användarnas behov av en omfattande medvetenhet om situationen inom rymdmiljön".

4.7 Det är viktigt att fortsätta utveckla såväl SST-programmet som befintliga SSA-program.

4.8 "Indikatorerna för bedömning av resultat eller verkan" i punkt 1.4.4 är ganska tautologiska och har operativt sett inte mycket att tillföra efterhandsbedömningen av programmets effektivitet.

4.9 Utöver definitionen av styrning är systemets driftsmodell inte bra definierad.

Medlemsstaternas deltagande är inte obligatoriskt. Vilka är minimikraven för en välfungerande tjänst?

Bryssel den 10 juli 2013

*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Henri MALOSSE
